

Oppsummering av innkomne høringsuttalelser med kommunedirektørens kommentarer

Innhold

Innhold	1
Innledning.....	2
Oppsummering av merknader med Kommunedirektørens kommentar.....	2
Offentlige instanser	2
1. Statsforvalteren i Oslo og Viken	2
2. Viken Fylkeskommune	3
Velforeninger og interesseorganisasjoner	5
1. Lysakervassdragets venner	5
2. Naturvernforbundet i Bærum.....	5
3. Asker og Bærum Bondelag	6
4. Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA)	6
5. Skui vel.....	7
6. Bærum Lokallag av Fortidsminneforeningen.....	8
7. Bærum Natur og Friluftsråd.....	8
8. Oslo kommune Byantikvaren	9

Innledning

Forslag til planprogram ble behandlet i Formannskapetets møte 14.02.2023, sak 026/23, og vedtatt sendt på høring og lagt ut til offentlig ettersyn. Det er varslet oppstart av arbeidet og Planprogram for Kommunedelplan for kulturminner, kulturmiljø og kulturlandskap 2023-43, har vært på høring/offentlig ettersyn i perioden 10.03.2023-28.04.2023.

Det har kommet inn 10 merknader til arbeidet.

I dette dokumentet er alle innspill oppsummert og kommentert.

Oppsummering av merknader med Kommunedirektørens kommentar

Offentlige instanser

Innsender	J-post med lenke til høringsinnspillet
1. Statsforvalteren i Oslo og Viken	23/89069
Oppsummering av innspill	Kommunedirektørens kommentar
Statsforvalteren har ingen merknader til høring av planprogrammet eller varsel om oppstart på nåværende tidspunkt. De viser vi til Statsforvalterens forventninger til kommunal arealplanlegg for 2023 og til overordnede føringer for kommunal planlegging innenfor Statsforvalterens ansvarsområde. Det vises også til Statsforvalterens forventningsbrev for 2023 og nettsidene www.planlegging.no og Miljøstatus	Innspillet tas til orientering.

2. Viken Fylkeskommune	23/89118
Oppsummering av innspill	Kommunedirektørens kommentar
Viken vektlegger sammenheng mellom friluftsliv og kulturlandskap spesielt. Medvirkning/samarbeid De mener planen bør fremheve betydningen av å samarbeide med frivilligheten om formidling og tilrettelegging for turer og opplevelser knyttet til kulturmiljø og landskap. Det gjelder friluftslivsorganisasjoner og o-lag så vel som historielag og foreninger. Under medvirkning nevnes det at kommunen skal vurdere behov for å løfte planen til Regionalt planforum. Viken fylkeskommune er svært positive til dette, og deltar gjerne i en dialog om kulturmiljøplanen. Roller og ansvarsfordeling Planprogrammet redegjør kommunens rolle i kulturmiljøforvaltningen i punkt 1.3.1. Vi anbefaler at det endelige planforslaget tydeliggjør fylkeskommunens ansvarsoppgaver for både automatisk freda kulturminner og vedtaks- og forskriftsfreda kulturminner Føringer Kommuneplanens arealdel for Bærum kommune har nylig vært på høring. Det vises til innspill til retningslinjer og bestemmelser i vår høringsuttalelse datert 16.12.2022. Det er viktig å sikre godt samsvar mellom kommuneplanens arealdel og kulturmiljøplanen. Viken anbefaler at Riksantikvarens Klimastrategi og Bystrategi legges til de nasjonale føringene for planarbeidet.	Medvirkning/samarbeid Det legges opp til Friluftsliv og samarbeid med frivilligheten vil være særlig aktuelt som del av handlingsplanen. Roller og ansvarsfordeling Planprogrammet har presisert at det i planforslaget skal omtales de ulike roller og ansvarsoppgaver i forhold til forvaltning av kulturminner. Føringer Innspill fra revisjon av KPA oppsummeres i neste rad Riksantikvarens klima- og bystrategi legges inn som del av føringene for planarbeidet i planprogrammet. Øvrige anbefalinger Planprogrammet er gjennomgått og revidert med sikte på tydeliggjøring av hva som er gjennomførte og planlagte registreringer for planarbeidet. De prioriterte kulturminnetemaene i Regional plan for kulturminner i Akershus er vurdert og delvis innarbeidet i planprogrammet. Retningslinjer for metallsøk vil vurderes innarbeidet i planen Øvrige innspill tas til orientering.

Øvrige anbefalinger Hva som er planlagte registreringer bør konkretiseres. Viken anbefaler også at Bærum kommune vurderer registreringer som er i tråd med de prioriterte kulturminnetemaene i Regional plan for kulturminner i Akershus (2019), som for eksempel det mangfoldige og flerkulturelle Akershus og etterreformatorisk arkeologi. Rammer og rutiner for metallsøk bør innarbeides i planen. Det anbefales at handlingsdelen rulleres sammen med kommunens økonomiplan og budsjett. Viken anbefaler også å oppdatere saksbehandlingsrutiner i tråd med oppgaveoverføringen mellom kulturmiljøforvaltningen i 2020 da fylkeskommunen fikk nye ansvarsområder overført fra Riksantikvaren.	
Oppsummering av Vikens merknader om kulturminner til KPA Mange kulturminner oppført i etterkrigstiden og siste halvdel av 1900- tallet, som kan ha stor arkitektonisk og kulturhistorisk interesse, på sikt bør det gjennomføres en registrering av utvalgte kulturminner og kulturmiljøer fra denne perioden. Tydeligere retningslinjer Tanum KULA-områdene, men retningslinje for hensynssonen sier lite om kulturminnehensyn. Ved utarbeidelse av retningslinjer kan det tas utgangspunkt i beskrivelsen av landskapets verdier og sårbarhet i den aktuelle fylkesrapporten. For de ukjente automatisk fredete kulturminnene er godt kulturminnevern å sikre at kommunen har gode oversendelsesrutiner til fylkeskommunen av saker som kan påvirke både kjente og ukjente automatisk fredete	Retningslinjer for kulturlandskap er innarbeidet som tematikk i handlingsplanen. Håndtering av fornminner/automatisk fredete kulturminner og rollefordeling mellom de ulike myndighetene er innarbeidet som tematikk i handlingsdelen, herunder undersøkelsesplikt etter KML §9 og dispensasjon for tiltak/meldeplikt ved funn etter KML §8. Det er igangsatt arbeid med utarbeidelse av detaljreguleringsplaner for småhusområdene i kommunen. Dette arbeidet vil også omhandle kulturminner, og kommunen er positive til en dialog omkring dette arbeidet. Øvrige innspill tas til orientering.

kulturminner, og slik minske risikoen for tap av nasjonalt viktige kulturminner. Fylkeskommunen bidrar gjerne i en dialog om eldre reguleringsplaner, hvordan kjente kulturminner best kan ivaretas og om forholdet til undersøkelsesplikten, §9 i kulturminneloven.	
--	--

Velforeninger og interesseorganisasjoner

Innsender	J-post med lenke til høringsinnspillet
1. <i>Lysakervassdragets venner</i>	23/77966
Oppsummering av innspill	Kommunedirektørens kommentar
Mener de offentlige kartbasene mangler nøyaktig kartfesting og beskrivelser av restene av kulturminner langs Lysakerelva etter industrivirksomhet på den tiden elva var kraftkilden. Ønsker å bidra til kartfesting, og avgrensing av dette.	Kommunen er positive til Lysakervassdragets bidrag inn i planarbeidet og vil involvere Lysakervassdragets venner i oppfølging av planen. Innspillet tas til orientering.
2. <i>Naturvernforbundet i Bærum</i>	23/87238
Oppsummering av innspill	Kommunedirektørens kommentar
Naturvernforbundet i Bærum er positive til at alle kulturminner videreføres. De kulturlandskapene som ikke er med i 2010 – 2020-utgaven ønskes tatt med i ny plan. Kulturminner, kulturmiljøer og kulturhistoriske landskap på Fornebu må tas med, også de av nyere dato som for eksempel Nansenparken. Andre eksempler er Sjøflyhavna og den mangeårige badeplassen på Rolfstangen. Ønsker klare retningslinjer for kulturlandskapene i kommune (Tanumplataået)	I kommende planarbeid vil alle kulturlandskap gjennomgås og vurderes tatt inn i planen. Kulturminner og -miljø på Fornebu vil gjennomgås og vurderes i planarbeidet Det vil vurderes behov for retningslinjer for kulturminner, kulturmiljø og kulturlandskap. Forholdet til den grønne kulturarven vil måtte håndteres som en oppfølgingsoppgave av planen. Det er behov for en avklaring og diskusjon av skillet mellom naturverdier og kulturhistoriske verdier.

Mener det bør være større fokus på «Den grønne kulturarven» og mener at planen bør inkludere eksempelvis parker, hager, grønne lunger Vektlegger kulturminner som ressurs i by- og stedsutvikling – med vekt på identitet og særpreg. I tillegg mener vi at erfaringene med å følge opp den tidligere kommunedelplanen må gjennomgås.	Kulturminner som ressurs i by- og stedsutvikling vil inkluderes som del av handlingsdelen hvor man skal identifisere og tydeliggjøre kulturverninteresser innenfor vekstområdene ref. Byantikvarens bystrategi. Innspillet tas til orientering.
<i>3. Asker og Bærum Bondelag</i>	23/89323
Oppsummering av innspill	Kommunedirektørens kommentar
Bondelaget er positive til rullering av planen med søkelys på miljøhensyn og bærekraftige løsninger. De har stor sans for begrepet «vern gjennom bruk». Vektlegger viktigheten av gårdene i Bærum for kulturarven, og at man må kunne opprettholde normal drift, hindre nedbygging av jord og unngå for sterke båndlegginger på bondens muligheter til utvikling av drifta. Er skeptiske til formuleringen «Hensyn til naturmangfold og kulturminner må ses i sammenheng; for eksempel kan opprettholdelse av gamle driftsmetoder i landbruket være positivt både av naturmangfold og kulturvern hensyn.» Er i denne sammenheng opptatt av tilskuddsordninger der hvor det er viktig for å opprettholde eksempelvis beiting mv. som er viktig for ivaretagelse av kulturlandskap. Er opptatt av vern gjennom bruk hvor det tilrettelegges for ombygging av gamle driftsbygg for å tilpasse dagens behov.	Forholdet mellom naturmangfold og kulturminner er trukket frem under handlingsdelens punkt «Formidling/informasjon». Dette betyr at man primært er opptatt av å formidle kunnskap om denne relasjonen. I planarbeid vil det vurderes forholdet mellom bruk og vern som grunnlag for opprettholdelse av både kulturminneinteresser og daglig drift i landbruket. Innspillet tas til orientering
<i>4. Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA)</i>	23/89542
Oppsummering av innspill	Kommunedirektørens kommentar
Støtter uttalelsen fra Naturvernforbundet i Bærum (NiB), særlig trekkes frem kunnskapsgrunnlaget for Tanumplataået, Fossum som del av	Kommunen er positive til lokale registreringer gjennomført av frivilligheten, og vil involvere Naturvernforbundet i oppfølging av planen.

Sørkedalen kulturlandskap og kulturminner innenfor markagrensen. NOAs innspill er også støttet av Bærum Natur- og Friluftsråd. Fossum ønskes lagt inn som eget kulturlandskap, som del av kulturlandskapet i Sørkedalen. Ønsker at Tanum / KULA med retningslinjer skal konkretiseres i planen Ønsker at kommunen i større grad skal innarbeide registreringer fra lokale aktører for å bedre kunnskapsgrunnlaget i marka.	Kulturhistoriske verdier ble vurdert ved planarbeidet for Fossum og utviklingen av området ble da tatt stilling til. Det er ikke lag topp til en ny vurdering av dette per d.d. Det vurderes heller ikke som naturlig å forlenge kulturlandskapet som nedre del av Fossum er del av (Grini/Øverland). Kulturlandskap er her brukt for å beskrive et landbrukslandskap hvor samspillet mellom ulike kulturmiljø står høyt og tidsspennet er viktig. Det vil vurderes behov for retningslinjer for kulturminner, kulturmiljø og kulturlandskap. Registrering av kulturmiljø og –minner i marka vil bli vurdert som en oppfølging av planen. Innspillet tas til orientering.
5. Skui vel	23/89589
Oppsummering av innspill	Kommunedirektørens kommentar
Skui vel anser det at kulturlandskaper nå er eksplisitt nevnt, som en styrking av planen. De ser det som viktig for den kulturhistoriske helheten for Bærum kommune at variasjonen over kommunen kommer frem. De mener planen også bør dekke den håndverksmessige i og industrielle historie og kulturarv slik at dennes betydning for Bærum kommer tydelig frem. Typisk temaer er bl.a: Industrihistorie, bygningsteknisk/historie osv. Rekonstruksjoner av jern-, tre-, kalk- og teglproduksjon med de gamle energibærerne som trekkdyr, vann, damp og elektrisitet. I tillegg ønskes kulturminner og kulturmiljøer relatert til vann og vassdrag med i planen. Skui vel mener også at det bør beskrives noe om de lengere historiske linjene som sier noe om hvordan landskapet er dannet på gitte tidspunkter og perioder og som gir rammebetingelser og forutsetningene for	<i>Rik på historie. Et riss av kulturhistoriens fysiske spor i Bærum</i> omhandler store deler av kommunens industri- og bygningshistorie. Det er ikke intensjon i denne revisjon av planen å gå helt tilbake til istiden. «Risset» er et dokument som danner en del av kunnskapen om kulturhistorien i Bærum, og skal videreføres som del av planen. Kulturminner langs vassdrag vil fremkomme i kart. Innspillet tas til orientering.

bosetting, industriutvikling, transport, energiutvikling i perioden etter istiden. Utviklingen bør gjenskapes og vises gjennom levende interaktive prosjekter.	
<i>6. Bærum Lokallag av Fortidsminneforeningen</i>	23/89869
Oppsummering av innspill	Kommunedirektørens kommentar
Registrerer med tilfredshet at revisjonen også skal omfatte kulturlandskap. Trekker frem noen punkter de som de mener det i planprogrammet bør stilles krav om for kommende planarbeid: • Registrering av kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap må videreføres frem mot våre dager. Eksempelvis registrering av viktige enkeltobjekter, villaområder og industrimiljøer. • Det må settes måltall for reduksjon i tap av SEFRAK-registrerte bygninger. • Mener det er viktig med tydelige og konkrete målformuleringer som er målbare og forpliktende. • God søkbarhet • Det bør tilstrebes korte og gode tekster uten for mange kompliserte og generelle formuleringer.	Denne revisjonen av kommunedelplanen vil ta for seg kulturminner frem til 1970, og signalbygg frem til vår tid. Kommunen har god oversikt over SEFRAK-registrerte bygninger, en registrering som nylig er oppdatert med verdisetting, herunder tap av bygninger. Dette er en kvalitetsheving av datagrunnlaget som danner kunnskapsgrunnlag for videre planer og saksbehandling – og vil gi en bedre styring av disse verdiene fremover. Det vil som del av planarbeidet utvikles en kulturarv-portal hvor god søkbarhet og klart språk er premisser for arbeidet. Innspillet tas til orientering.
<i>7. Bærum Natur og Friluftsråd</i>	23/89870
Oppsummering av innspill	Kommunedirektørens kommentar
Støtter Naturvernforbundets og Skui vels uttalelse til planprogrammet. Mener følgende forhold er viktig for planen: • Kulturlandskap signaliserer en sammenheng som er viktig for BNF	Fornebu vil være del av planarbeidet, med fokus på kulturminner og -miljø. Rik på historie. Et riss av kulturhistoriens fysiske spor i Bærum omhandler store deler av kommunens industri- og bygningshistorie. Dette er et dokument som danner en del av kunnskapen om kulturhistorien i Bærum, og skal videreføres som del av planen.

• Alle kulturminner og kulturmiljøer må med i planen, også områder som ikke opprinnelig var med, for eksempel kulturhistoriske områder på Fornebu • Områder med håndverksmessige og industrielle verdier • Behovet for opplæring og formidling • Ønsker at Fossumområdet skal vurderes som del av planen i tråd med tidligere innspill om å innlemme området i Sørkedalen som utvalgt kulturlandskap	Kulturhistoriske verdier ble vurdert ved planarbeidet for Fossum og utviklingen av området ble tatt stilling til. Det vurderes ikke som naturlig å forlenge kulturlandskapet som nedre del av Fossum er del. Kulturlandskap som begrep er her brukt for å beskrive et landbrukslandskap hvor samspillet mellom ulike kulturmiljø står høyt. Her er også tidsspennet viktig. Registrering av kulturmiljø og –minner i marka vil bli vurdert som en oppfølging av planen. Innspillet tas til orientering.
8. Oslo kommune Byantikvaren	23/95840
Oppsummering av innspill	Kommunedirektørens kommentar
Byantikvaren er positive til arbeidet med planen og oppfølging av vekstområder. Mener Bærum bør: • Reflektere vekstområder fra Kommuneplanens arealdel • Vise hvordan kulturverdier tas vare på innenfor vekstområdene • Kulturminner under Nordmarka-godset bør registreres på Bærumsiden (marka) Gjør oppmerksomme på • Kulturmiljø på Oslosiden av Lysakerelva • Bogstad med kulturlandskap er av nasjonal verdi • VA Oslo vil holdes orientert om vasdragstekniske kulturminner i elva	Planprogrammet er justert slik at handlingsdelen omfatter identifisering og tydeliggjøring av kulturverninteresser innenfor vekstområdene ref. Byantikvarens bystrategi. Tas til etterretning. Registreringer av utmarksminner vil vurderes som oppfølging av planarbeidet Innspillet tas til orientering.